

Balkanu u Evropi potrebna je Evropa na Balkanu

Kada govorim o političkoj situaciji na Balkanu danas, govorim pre svega u kontekstu aktuelnih procesa evrointegracija zemalja Zapadnog Balkana. O Balkanu se kroz istoriju govorilo u mnogo različitih konteksta, često negativnih, ali su balkanske države političkim sazrevanjem stigle u istorijsku tačku u kojoj je ovaj kontekst dominantan. Specifičnost njegovog istorijskog konteksta presudno je uticala na specifičnost evropskog puta balkanskih zemalja. Taj put nije bio uslovljen prostim izborom određene politike i njenim ostvarivanjem. Da bi države Zapadnog Balkana članstvo u Evropskoj uniji usvojile kao svoj glavni politički cilj i da bi taj proces postao nepovratan bilo je neophodno u skladu sa tim specifičnim kontekstom raditi ne samo na političkim procesima već i na menjanju svesti, podizanju nivoa političke kulture i usvajanju sistema evropskih političkih vrednosti. Bilo je potrebno da Srbija i ostale zemlje Zapadnog Balkana započnu sopstveni i po mnogo čemu jedinstven proces pomirenja pre nego što postanu deo najuspešnijeg mirovnog projekta u svetu, Evropske unije. Uspeh tog projekta zavisio je pre svega od prihvatanja vrednosti Evropske unije i integrisanja tih vrednosti u unutrašnje politike zemalja na Balkanu i u reizgradnju njihovih međusobnih odnosa. Smatram jednim od najvećih ostvarenja svoje politike u Srbiji činjenicu da je Srbija u vreme trajanja mog mandata započela svoj evropski put ali i da je ostvaren nacionalni konsenzus kojim je članstvo Srbije u Evropskoj uniji određeno kao glavni politički cilj. Uz sve teškoće sa kojima se Srbija suočavala i sa kojima se i danas suočava na tom putu, dok god se nastavlja ostvarenje tada etabliranih političkih ideja u Srbiji i dok god vidim da ne samo Srbija nego i ceo Zapadni Balkan ne odustaju od evropskog puta, moja vizija političke budućnosti je optimistična.

Za postizanje nacionalnog konsenzusa koji članstvo u Evropskoj uniji prepoznaje kao svoj glavni politički cilj bilo je potrebno preći težak put od devedestih godina do danas, kada je Srbija na pragu otpočinjanja pristupnih pregovora. Da bi Srbija i Balkan postali deo Evrope bilo je neophodno da Evropa postane deo Balkana. To je zahtevalo redefinisane političkih ciljeva i promenu političke svesti iznutra ali i promenu percepcije Balkana spolja. Zapravo ta dva procesa su neodvojiva i odvijala su se paralelno. Balkan je morao biti približen Evropi, da bi se ona približila njemu. Kada se uzme u obzir da je startna pozicija tog procesa podrazumevala uglavnom nužno negativnu sliku o Balkanu ne samo u Evropi nego i u svetu i činjenicu da su odnosi među zemaljama Zapadnog Balkana uglavnom imali ekstremno negativan predznak, jasno je koliko je bilo potrebno socijalne i političke energije da bi se stvari pokrenule sa takve startne pozicije. Kao predsednik Srbije rešenje sam video pre svega u uspostavljanju politike pomirenja na Zapadnom Balkanu. Od zone konfliktnih formacija, Balkan je uz pomoć te politike ušao u proces transformacije u zonu mira. To je bila ključna platforma bez koje ostali procesi ne bi bili mogući.

Danas kada je Balkan ima ulogu provajdera bezbednosti umesto uloge njenog konzumenta i kada je zemaljama Balkana zajednička ne samo burna istorija već i politički cilj i spoljnopolitička orijentacija neophodno je učiniti sve kako taj put ničim ne bi bio ometen. Podizanjem nivoa političke kulture i kolektivnim osveščivanjem ideja na kojima počiva Evropska unija jedino je moguće sprečiti revitalizaciju politike devedesetih. Istovremeno upravo u toj revitalizaciji leži i najveći potencijal za ugrožavanje onog što su zemlje Zapadnog Balkana postigle u poslednjoj deceniji. To umnogome zavisi od liderstva tih zemalja, njihovih međusobnih odnosa i ciljeva ali i načina i kvaliteta komunikacije. Ovde ne mislim samo na međusobnu komunikaciju među balkanskim zemljama, već i na uspostavljanje i održavanje komunikacije sa svim zemljama Evrope. Bez kvalitetnih i konstantnih komunikacionih dodira među njima, Evropa će teško razumeti Balkan, ali i on nju.

Zbog karakteristične etnopsihologije Balkana i naroda koji žive na njegovom prostoru tokom perioda transformacije političke i društvene stvarnosti Balkana bilo je veoma značajno izgraditi komunikacione mostove između balkanskih zemalja i ostatka sveta. Da bi Evropa prihvatila Balkan kao kao partnera bilo je neophodno ne samo da prođe kroz političku transformaciju nego i da ga razume u svojim specifičnostima. S obzirom na njegovu burnu istoriju i izgrađenu negativnu sliku o njemu taj proces razumevanja je bio veoma kompleksan i zahtevao je ne samo konkretne političke i vrednosne pomake nego i volju drugih da razumeju Balkan. Uloga stranih dopisnika i stranih medija je bila ključna u redefinisaju izgrađenih stereotipnih slika i približavanju političkih prilika na Balkanu Evropi. Kristijan Veršuc je novinar koji je svojim izveštavanjem iz Srbije i sa Balkana umeo da pronikne u suštinu političkih zbivanja na ovim prostorima i da na adekvatan način prenese objektivnu sliku ka spolja. Svojim profesionalnim angažmanom Veršuc je tu sliku kreirao sa aspekta novinara koji je ne samo veliki poznavalac ovdašnjih prilika, već i novinar koji uz pomoć svog bogatog profesionalnog iskustva sa ovih prostora uspevao da pronikne u srž političkih događanja i da ih smesti u širu sliku. Takvi medijski profesionalci su umnogome olakšali približavanje Balkana Evropi u procesu njenog približavanja Balkanu.

Politika pomirenja na Zapadnom Balkanu, između ostalog zavisila je od uspešne izgradnje upravo tih komunikacionih kanala. Novinari kao što je Veršuc su svojim medijskim delovanjem i pokazivanjem volje da proniknu u našu političku stvarnost u njenoj biti a ne kroz prizmu unapred zadatih stereotipnih pretpostavki dali doprinosi toj politici. Balkan je trebalo pomiriti ne samo sa samim sobom već i sa ostatkom sveta i uloga svakog novinara koji je učestvovao u tom procesu je veoma važna. Kristijan Veršuc je svakako jedan od njih. Svojom poslednjom knjigom, Veršuc doprinosi približavanju balkanskih

tema široj javnosti i ukazuje na političke pomake na Balkanu ali i na probleme koji još uvek čekaju na rešenje. Veršuc kroz svoj autorski i medijski rad nesumnjivo doprinosi tome da Balkan bude u Evropi.

Boris Tadic